

fegyverhasználat eredménytelen volt, vagy csak jelentéktelen sérülést okozott).

Természetes, hogy ha az illetékes parancsnok ügyészi előzetes megállapításokat rendel el, az esetleg már folyamatba tett közigazgatási kivizsgálást abba kell hagyni és az ügy megvizsgálását az ügyészre kell bízni.

Az illetékes parancsnok, mielőtt ez ügyben döntene, az ügyészi előzetes megállapítások, illetőleg a kivizsgálás anyagát háromtagú csendőrtiszti bizottságnak adja ki, amely az ügyész előadása alapján véleményt ad arra vonatkozóan, hogy a fegyverhasználat az utasítás értelmében jogosnak tekinthető-e vagy sem. Az illetékes parancsnokot azonban a fegyverhasználati bizottság véleménye sem köti, nincs tehát akadálya annak, hogy a csendőr ellen akkor is vádparancsot adjon ki, ha a fegyverhasználatot a kivizsgáló, az ügyész és a fegyverhasználati bizottság is jogosnak véleményezte. Lehet ugyanis, hogy a kerületi parancsnok nem ért egyet a véleményekkel, de lehet az is, hogy a fegyverhasználatot maga is jogosnak látja ugyan, mégis vádparancsot ad ki a csendőr ellen való vádemelésre azért, hogy a fegyverhasználat jogosságát a bíróság is megállapítsa. Főként olyankor történhetik ez meg, ha súlyos kimenetelű, esetleg több áldozatot követelő fegyverhasználatról van szó, vagy ha valószínű, hogy az, aki ellen a fegyverhasználat történt vagy a hátramara-dottja a kincstár ellen a polgári bíróság előtt kártérítési pert fognak indítani. Igaz ugyan, hogy a polgári bíróságot a honvédtörvényszék által megállapított tényállás és hozott ítélet nem köti, mégis, a kincstár a polgári perben rendszerint eredményesebben védekezhetik, ha a fegyverhasználat jogosságát nemcsak az illetékes parancsnok, hanem honvédtörvényszék is megállapította.

VIII. MEGELŐZŐ SZOLGÁLAT.

52. §. A MEGELŐZŐ SZOLGÁLATRÓL ÁLTALÁBAN.

349.

Megengedhető-e, hogy a csendőr a bűncselekmény kísérletén tettenért egyén elfogásával addig várjon, míg az befejezi a megkezdett bűncselekményt? Miként történik általában a kísérleti bűncselekmény nyomozása?

A Szut. 349. pontjának 2. bekezdése értelmében a csendőrnek kötelessége a megkezdett bűncselekmények végrehajtását személyes közbelépéssel megakadályozni, sőt, ha tudomására jut, hogy bűncselekmény elkövetését forgatják egyesek fejükben, alkalmas módon ez ellen is fel kell lépnie. Ez a kötelesség a megelőző szolgálat elvéből, a bűncselekmények meggátlására irányuló kötelességből folyik.

Szó sem lehet tehát arról, hogy a csendőr azért, hogy a gyanúsított ellen nagyobb súllyal vagy biztosabbnak látszó jogcímmel léphessen fel, a gyanúsított megkezdette bűncselekménynek szabad folyást engedjen. Ilyen magatartást még akkor sem szabad tanúsítania, ha az észlelt kísérlet önmagában nem bűncselekmény, vagy mint gondatlanságok esetén, a gyanúsított magatartását csak esetleg követhetné valamely büntetés alá eső eredmény.

Ha bűncselekmény kísérletéről van szó, a csendőrnek

kötelessége a cselekmény folytatása ellen szolgáltilag fellépni, a nyomozást azonnal bevezetni s megállapítani, hogy büntetés alá eső kísérletről van-e szó, vagy sem; avagy csak egyszerű előkészület történt. A büntett kísérlete mindig büntetés alá esik, a vétségeké csak abban az esetben, amikor ezt a törvény kimondja. (Pl. a vallás-háborítás, lopás, csalás, zsarolás stb. kísérlete.)

A kísérleti bűncselekmények nyomozása általában finomabb érzéket, pontosabb és körültekintőbb munkát kíván a csendőrtől, mint a befejezett bűncselekmény nyomozása, mert itt nem áll rendelkezésre az eredmény, amelyből a tettes szándékára és célzatára tárgyilag következtetni aránylag nem nehéz. Ezért a csendőrnek a kísérlet nyomozásánál mindig szem előtt kell tartania a bevégzett bűncselekmény tényálladékát, hogy a bűncselekmény véghezvitelének megkezdését helyesen tudja értelmezni. Hogy miben áll a végrehajtás megkezdése, ezt minden esetben külön kell megállapítani. Általános szabályul csak annyit lehet mondani, hogy a kísérleti cselekmény a törvényvédte jogtárgy (emberélet, okirat hitele, vagyoni tulajdon stb.) valóságos megtámadása legyen, vagy olyan közvetlen veszedelembé sodorja a jogtárgyat, amelyből azt csak a kísérletet elkövető akaratán kívül levő ok menti meg (elhibázott lövés, a szobában tettenért tolvaj stb.).

53. §. HELYI ÉS SZEMÉLYI ISMERET. NYILVÁNTARTÁSOK VEZETÉSE.

352.

A Szut. 352. pontja szerint rovott előéletű az az egyén, aki büntett miatt szabadságvesztéssel büntetve volt és utolsó büntetésének kiállása óta még nem telt el 10 év. A büntett miatt elítélés fogalma alá tartozik-e az az eset, amikor a büntettet elkövető egyént a bíróság az enyhítő körülményekre tekintettel csak vétségi büntetéssel sújtja?

Mindenekelőtt jegyezzük meg, hogy a rovott előélet legalább két büntetést feltételez, mert a Szut. idézett pontja „utolsó“ büntetés kiállításáról szólván, hallgatólag legalább még egy előző büntetést feltételez. A Szut. szerint azt az egyént tehát, aki még csak egyszer volt büntetve, nem lehet rovott előéletűnek minősíteni. Nem lehet azt sem, aki bár többször volt büntetve, de az utolsó büntetésének kiállása óta legalább tíz esztendő elmúlt. Ha a büntettet elkövető egyént az enyhítő körülmények túlnyomása miatt (Bk. 92. §) csak vétség miatt büntették meg, a rovott előélet szempontjából ez nem számít büntettnek. Viszont elég a Szut. szempontjából, ha az illető büntett miatt csak egyszer volt büntetve, a többi büntetése pedig csak vétség miatt történt. A Szut. 352. pontjának szerkezetéből azonban az is nyilvánvaló, hogy a Szut. nem annyira az előző büntetésekre helyezi a hangsúlyt, a rovott előélet megállapítása szempontjából, hanem arra, hogy az illető a közbiztonságra, az állam biztonságára veszélyes és gyanús-e. Ez a főszempont, a Szut. idézett pontjában felsorolt egyéb körülmények

(rovott előélet, rendőri felügyelet, szokásos büntettség, gyanusság) csak a csendőr eligazodásának célját szolgálják ebben a kérdésben.

Abay Kálmán alezredes úr „*Tanulmány a Szut. 44. és 45. §-airól*“ című könyvének 99. lapoldalán foglaltak szerint rovott előéletű egyének alatt olyanokat kell érteni, akik büntett miatt egy ízben és vétség miatt több ízben szabadságvesztéssel voltak büntetve. Tehát, aki csak egy ízben volt büntett miatt megbüntetve, nem rovott előéletű. Nem ellenkezik-e ez a Szut. 352. pontjával, mert ott nincs kikötve, hogy büntett vagy más bűncselekmény miatt több ízben legyen büntetve, vétségről pedig ott egyáltalában nincsen szó. Ha ez így áll, akkor miben különböznek a rovott előéletűek a szokásos büntettesektől?

A Szut. 352. pontja nemcsak azt mondja ki, hogy valaki büntett miatt legyen büntetve, hanem azt is, hogy utolsó büntetése óta ne teljen el 10 év. Itt tehát két feltételről van szó: 1. *büntettről* és 2. *utolsó büntetésről*. Utolsó büntetésről csak akkor beszélhetünk, ha az illető előbb már büntetve volt, nyilvánvaló tehát, hogy itt legalább két büntetésről van szó. Ez különben így is logikus. Valakit azért, mert egyszer — ha mindjárt büntett miatt is — meg volt büntetve, még nem lehet rovott előéletűnek nevezni. Nagyon sok ember megbotlott már az életében. Büntetőtörvénykönyvünk sokféle szigorítása azonban egészen apró bűncselekményeket is büntetté nyilvánít a minősítés által, mint pl. a cseléd által elkövetett lopást. Sok esetben az ilyen büntettel elkövetett egyének többé nem bűnöznek, cselekményük tehát életük egyetlen botlása. Még kirívóbb ez a súlyos testi sértés büntetténél, amelyet a legtöbb esetben a tettesen kívül álló okok (a

gyógyulásnak sokszor véletlen körülmények által is befolyásolt tartama) minősítenek büntetté. Az ilyen egyéneket nem lehet még „rovott előéletű“-eknek tekintenünk, mert ez a kifejezés megbélyegző-jellegű. Ha azonban az ilyen egyének első bűnözésük után nem állanak meg, hanem újabb bűncselekményt követnek el, akkor már nyilvánvalóbb a bűnözési hajlamuk, őket már meg kell különböztetnünk a többitől.

A „szokásos büntettes“ kifejezést sem lehet minden olyan egyénre alkalmaznunk, aki büntett vagy vétség miatt legalább három ízben már szabadságvesztés-büntetéssel volt sújtva. A Szut. 352. pontja szerint az ilyen egyének csak akkor tekinthetők szokásos büntetteseknek, ha a fenti feltétel (három büntetés) fennállása mellett erkölcsi romlottságuk nagy foka miatt, vagy pedig azért, mert a bűnözést szokásszerűen űzik, megjavulásuk nem valószínű. Azt tehát, hogy valakit a szokásos büntettesek csoportjába kell-e sorolnunk, vagy sem, egyrészt az általuk elkövetett bűncselekmények számából, de másrészt az elkövetett bűncselekmények minőségéből és a tettes egyéniségéből összevetőleg kell megállapítanunk. Nem kell tehát valakit csak azért, mert egy büntettet és két szabadságvesztéssel büntetendő vétséget már elkövetett, okvetlenül szokásos büntettesnek tekintenünk, mert amíg a rovott előéletűeknél csak a bűncselekmények száma és a büntetés letöltésének időpontja jön tekintetbe, továbbá az, hogy az egyik bűncselekménynek büntettnek kell lennie, addig a szokásos büntettesek csoportjába való sorolásnál a bűncselekmények minősége és a tettes erkölcsi romlottságának foka is döntő tényező.

Az ilyen meghatározásoknál, mint például „rovott előéletű, szokásos büntettes“, minden szó és kifejezés fontos, azokba bele kell mélyedni, mert pontos értelme csak így tűnhet ki.

Bár a Szut. 352. pontjának a „rovott előéletűek“-re vonatkozó meghatározása igen szabatos, de mert kissé tömör, részletesebb szövegezése tervbe van véve. Erre a tervre különben az Abay alezredes úr tanulmánya (100. oldal, lábjegyzet) az olvasók figyelmét külön felhívta.

A Szut. 352. pontja értelmében „gyanús egyén“-e az, akit erdei kihágás miatt már hétszer büntettek meg?

Hogy ebben a kérdésben tisztán láthassunk, ismerni kell a kihágások tényálladékát, amelyeket az illető elkövetett. Ha e kihágások erdei lopásokra vonatkoznak, s ezek a lopások elég rövid időközökben követték egymást s az utolsó lopás elkövetése óta még nem telt el legalább 2—3 év, akkor az illetőt többszörös erdei tolvajnak kell tekinteni s így mindenesetre gyanús egyén. Ha emelett még arra is lehet következtetni az illető életmódjából s életének más körülményeiből, hogy a lopást keresetként űzi, gyanús mivolta kétségtelen. Ellenben, ha a kihágási büntetések nem lopásra vonatkoznak s az illető életmódjánál és összeköttetéseinél fogva sem gyanús, a Szut. értelmében sem lehet őt gyanús egyénnek venni, de mindenesetre jó, ha a csendőr figyelme az ilyen egyénekre is kiterjed, mert sohasem tudhatja, mily hasznát veheti, ha egy oly bűncselekmény nyomozásáról van szó, amely az erdő világával kapcsolatos.

Mi a különbség a rovott előéletű és a szokásos büntettes között a csendőrség részéről velük szemben követhető eljárás szempontjából. Miért van az, hogy a Szut. 312. pont 6. alpontja a szokásos büntettest nem említi, a 352. pont a rovott előéletűeket a szokásos büntettek

előtt tárgyalja, a 363. pont 1. bekezdése viszont csak a szokásos büntetteket és gyanús, illetve rendőri felügyelet alatt álló egyéneket rendel el ellenőrizni, a rovott előéletűeket nem, s végül a 437. pont e) alpontja is a házkutatást csak a szokásos büntettek házában engedi meg, a rovott előéletűekében nem?

Mindenekelőtt jöjjünk tisztába azzal, hogy ki a rovott előéletű és ki a szokásos büntettes.

Rovott előéletűnek az utasítás 352. pontja azt minősíti, aki büntett miatt szabadságvesztés büntetéssel büntetve volt és utolsó büntetésének kiállása óta tíz év még nem telt el. A meghatározás nem mondja ugyan ki, hogy a rovott előéletű egyént már legalább kétízben kellett, hogy büntett miatt megbüntessék, de a szövegnek abból a kitételéből, hogy „utolsó“ büntetésének kiállása óta tíz év még nem telt el, következik, hogy legalább két büntetésének kellett lennie, mert „utolsó“ büntetés csak az lehet, amelyet egy már megelőzött. Igaz, hogy az „utolsó“ kitételt föltételelesen is lehet értelmezni, (hogy t. i., ha egynél több büntetése volt, akkor a tíz évet az utolsó büntetéstől kell számítani, mint pl. a Btk. 349. §. 1. pontjában van) az utasítás azonban nem ezt, hanem a Btk. 338. §-ának meghatározását vette alapul, mert az volt a szándéka, hogy a csendőrség által figyelemmel kísérendő rovott multú egyének számát — gyakorlati szempontoknak megfelelően — minél kevesebbre szorítsa. Nincs ugyanis értelme annak, hogy valakit azért, mert egyszer pl. súlyos testi sértés büntette miatt büntetve volt, de azután soha többé büntetendő cselekményt el nem követett, a nyilvántartásunkban állandóan megbélyegezve tartsunk; erre közbiztonsági szempontból sincs szükség. Annak az előélete azonban, aki büntett miatt tíz

éven belül „ismételten“ büntetve volt, már szemmel tartást igényel. Ez a szó, hogy „ismételten“ maradt ki a 352. pont 3. bekezdés 2. sorából a „büntetéssel büntetve“ szavak közül s ez okozta a félreértést és a felesleges figyelőlapok tömegét.

Ki ezzel szemben a szokásos büntettes? Aki három vagy több ízben volt büntett miatt büntetve és gyanu áll fenn, hogy jelenleg is bűncselekményeket szokott elkövetni. Nem elég tehát a három büntetés (azzal még csak rovott múltú lenne), de az is szükséges, hogy az illető megjavulására se legyen semmi kilátás.

Vagyis: rovott múltú az, aki kétszer büntetve volt, de megjavult, szokásos büntettes pedig az a rovottmúltú, aki háromszor volt büntetve és nem javul meg. A szokásos büntettesnek tehát rovottmúltúnak kell lennie, azért ott, ahol rovottmúltúakról beszélünk, a szokásos büntetteket is értjük alatta. Így most már könnyebben megérthetők az utasításnak a kérdésben idézett rendelkezései.

A Szit. 312. pont. 6. alpontja „rovott előéletű“ egyént említ, mert felesleges lenne azt mondani, hogy „rovott előéletű és szokásos büntettes“, miután a rovott előéletűekben a szokásos büntettek is bennfoglaltatnak.

Hogy a 352. pont a rovott előéletűeket elsőként említi, annak nincs jelentősége; nem jelenti azt sem, mintha a rovott előéletűek volnának a legveszélyesebbek.

A 363. pont szándékosan alkalmazza azt a megszorítást, hogy a csendőr csak a szokásos büntetteket ellenőrizze, a rovott előéletűeket — konkrét ok hiányában — pedig ne. Azért van ez így előírva, nehogy a csendőr valakit csak azért, mert büntetve volt, ellenőrzéssel zaklasson, ha az illető arra sem a magaviseletével, sem az életmódjával, sem pedig más gyanus körülmény folytán nem

adott okot. Kiszabadult fegyverek sokszor panaszkodnak, hogy a tisztességes társadalomba való visszatérésüket a túlságos és szükségtelen hatósági ellenőrzés lehetetlenné teszi; alighogy el tudtak valahol helyezkedni, máris megjelenik a csendőr vagy a rendőr, hogy „ellenőrizze“ őket, anélkül, hogy arra a legcsekélyebb okot adták volna. Természetes, hogy a munkaadójuk igyekszik őket mielőbb elbocsátani, mert senki sem tart szívesen olyan alkalmazottat, akit a csendőrök folyton zaklatnak. Egyszóval a rovottmúltúakat, csupán e minőségük miatt ellenőrizni szükségtelen.

Persze, ha aztán a rovott múltú arra a gyanura ad okot, hogy újabb bűncselekményeket szokott elkövetni, megvan a mód az ellenőrzésére úgy is, hogy felvesszük őt a gyanus egyének közé, s mint ilyet helyezzük megfigyelés alá.

Az elmondottak alapján megérthető most már a 434. pont e) alpontja is, amely t. i. a csendőrnek csak a szokásos büntettes házában ad jogot arra, hogy saját kezdeményezéséből házkutatást tartson. Itt ugyanis a hangsúly a sürgősségen van, amit ebben az esetben a házzal vagy helyiséggel rendelkező személyének gyanus volta indokol. Rovott előéletű egyénnél — ha egyébként nem gyanus — ez a sürgősség éppen úgy nem áll fenn, mint bárki másnál.

Lényegében nem nagy különbség van a „gyanus egyén“, a „rovott előéletű“ és a „szokásos büntettes“ között, s nem olyan borzasztó baj, ha egyiket-másikat nem helyesen jelöljük meg. A hangsúly a lényegen van; ismerjünk és tartsunk szemmel minden gyanus embert, de feleslegesen senkit ne zaklassunk.

354.

A Szut. 354. pontja elrendeli, hogy az ott felsoroltak közül kiket köteles a járőrvezető a jegyzékkönyvecskéjébe bevezetni, a 352. pont pedig meghatározza, rovott előéletűek, szokásos büntettek, gyanus egyének alatt kiket kell érteni? Az, aki például vétség miatt két ízben szabadságvesztéssel volt büntetve, egyik csoportba sem tartozik, őt tehát sehol sem kell nyilvántartani, míg ezzel szemben a gyanus egyént, aki pedig esetleg büntetlen előéletű is, a jegyzékkönyvecskébe be kell vezetni. Miért van ez így?

Általános elv, hogy az örsnek (és a csendőrnek) csak azokat kell nyilvántartania, akikre közbiztonsági szempontból felügyelnie kell vagy akikről igen valószínű, hogy a csendőrnek még dolgot fognak adni. Lehet valaki vétség miatt háromszor-négyszer is szabadságvesztéssel büntetve anélkül, hogy azért őt szokásos büntettesnek vagy gyanus egyénnek kellene tekinteni, nem lenne tehát értelme annak, hogy a csendőr őt előjegyezze, mert a cél nem a büntetések számának, hanem az illető egyénnek a figyelemmel kísérése. Nem lehet tehát azt mondani, hogy a vétség miatt kétszer szabadságvesztés büntetéssel büntetett egyén a közbiztonságra okvetlenül veszélyesebb, mint az a gyanus egyén, aki talán egyszer sem volt büntetve. A Szut. különben azt nevezi gyanus egyénnek, akiről gyanítani lehet, hogy bűncselekményeket *szokott* elkövetni, vagyis, akire nézve alapos a gyanu, hogy szokásos büntettes, de erre még bizonyítékot szerezni nem lehetett. Egyébként a több ízben büntetett egyéneket nem aszerint kell tekinteni, hogy mivel voltak büntetve, hanem aszerint, hogy megjavulásukra van-e kilátás vagy nincsen. Ha a

megjavulásukra kilátás van, akkor a megfigyelésük — még egy megelőző súlyosabb büntetés esetén is — idővel el is maradhat, ha nincs kilátás, úgy megfigyelés alatt kell tartani őket akkor is, ha esetleg huzamosabb idő alatt sem adtak okot eljárásra.

55. §. KORCSMAK, LEBUJOK, GYANUS HELYEK, GYANUS EGYÉNEK, SZALLODAK ELLENŐRZÉSE.

362.

Egy táncmulatság zárójának bekövetkeztekor a járőr felhívja a rendezőseget, hogy a mulatságot oszlassál: fel. A rendezők ezt meg is teszik, de a 150—200 főnyi közönség meztagadja a tánc helyiségből való eltávolítást. Mit kell a járőrnek ilyenkor tennie? Jogában áll-e a résztvevőket karhatalommal szétoszlathatni?

A járőrnek joga van a zárórendeletek megtartásának ellenőrzése végett bárhol megjelenni, ahol a zárórendeletek alá tartozó helyiség van. Jogában áll a helyiséggel rendelkezőkhöz a zárórendelet megtartása végett felhívást intézni. Ami azonban azt a kérdést illeti, hogy karhatalommal szétoszlathatja-e a zárórán túl a helyiségben időző közönséget, ha felhívásának nincs foganatja, már nem lehet ilyen határozott feleletet adni. Nézetünk szerint az ilyen feloszlathatás csak akkor lenne helyes és megokolt, ha a járőrnek alapos oka van hinni, hogy az ilyen tilalom ellenére együttmaradó közönség a közrendre veszedelmet jelent, vagy az együttmaradás

alkalmával bűncselekményeket fognak elkövetni. A zárórarendeletek megszegése csak kihágás. A csendőr szolgálati feladatai közé tartozik ugyan a büntetendő cselekmények elkövetésének megakadályozása is, ebből tehát okszerűen az következne, hogy a csendőrnek jogában, sőt kötelességében áll az ilyen kihágások megakadályozása is. A csendőrnek azonban azt is tudnia kell, hogy egy 150—200 főből álló s záróra körül legnagyobb részét italos tömegnek karhatalmi szétosztatása nem könnyű feladat, különösen akkor, ha a karhatalmi erő csekély. A csendőr tehát csak akkor éljen erőszakos eszközzel, ha a közrend érdekében ezt feltétlenül szükségesnek látja s mérlegelte egyúttal az ilyen felosztatáskor előállható bonyodalmakat is, egészen az esetleges fegyverhasználatig. Nem teheti ki magát ugyanis annak, hogy a tömeg esetleges ellenállása folytán egy záróra áthágása miatt emberek élete és testi épsége essék áldozatul. Ha biztosan tudja a járőr, hogy a szétosztatást simán és megsemmisítő felsőbbbséggel végre tudja hajtani, megteheti. Ez azonban a közérdek szempontjából nem feltétlenül szükséges. Megelégedhetik azzal, hogy a vendéglőst és a rendezőket a Kbt. 74. §-ának 2. bekezdésébe ütköző kihágás miatt feljelenti. Majdnem bizonyos, hogy ilyen eljárás bevezetésével a közönség legnagyobb része azonnal eltávozik.

Ezek a megfontolások vezették az utasítást is akkor, amikor a 362. pontban megtiltotta, hogy záróra túlhágás esetén a csendőr a vendégekkel szemben fellépjen, vagy velük tárgyalásokba bocsátkozzék. Mint fentebb mondtuk: záróra körül a vendégek legnagyobb része ittas, sőt általában éppen azok a vendégek nem akarnak eltávozni, akik ittasak, mert a józanok a vendéglős felhívásának rendszerint ellenvetés nélkül engedelmeskedni szoktak. Ittas emberekkel pedig meddő volna a csendőr vitatkozása, sőt az esetleg olyan következményekkel

járhat, amelyek nincsenek arányban az elkövetett kihágás csekély súlyával, vagy pedig a csendőrt kényes, nevetésgépes, kellemetlen helyzetekbe sodorják. De mindeztől eltekintve, a Szut. 304. pontja egyenesen el is tiltja az olyan ittas egyénnel szemben való fellépést, akik csak kihágást követtek el.

A vendégeknek záróra alkalmával való eltávolítását a vendéglősre kell bízni; ha el akarja őket távolítani, meg is tudja tenni; a vendéglősöknek ebben nagy gyakorlatuk van. Nem kell hozzá több, mint egy-két feljelentés és érzékeny büntetés. A csendőr ne tegyen egyebet, mint-hogy záróra után öt perccel megjelenik a vendéglőnek valamelyik külső helyiségében, megállapítja, hogy vendégek vannak a vendéglőben, kihivatja a vendéglőst és közli vele, hogy a záróra áthágása miatt fel fogja jelenteni. Ha a csendőr a vendégeket személyesen ismeri, a feljelentésben felsorolhatja őket, ha nem ismeri, akkor elég, ha csak azt jelenti be, hogy számszerint körülbelül hányan tartózkodtak a helyiségben. Ezután távozzék el s ne törődjék tovább a vendégekkel.

Ha a csendőr a környéken portyázik, akkor később, mondjuk félóra múlva, újra meggyőződhetik, hogy a vendégek még mindig a helyiségben tartózkodnak-e s ezt a körülményt a feljelentésében külön is felemlítheti. Az, hogy a csendőr a vendégek eltávolítása nélkül eltávozzék, a csendőrség tekintélyére nem lehet ártalmas, mert hiszen a vendégek a csendőr megjelenségéről nem is szereztek tudomást, csak a vendéglős.

363.

A Szut. 363. pontjának 1. bekezdése szerint az előjegyzett szokásos büntetéseket, gyanus és rendőri felügyelet alatt álló egyéneket minden szolgálatban ellenőrizni kell. Az ilyen ellenőrzéseket — mondja tovább a Szut. — feltűnés nélkül és tapintatosan kell foganatosítani, hogy az ellenőrzött egyén a nyilvánosság előtt szükségtelen meghurcolásnak ne legyen kitéve. Szabályszerű és megokolt-e a járőr eljárása, ha a feladatának teljesítésében éjjel behatol az ilyen ellenőrzés alá eső egyén lakásába?

A Szut. idézett rendelkezésének nem az az értelme, hogy a csendőr az ilyen egyéneknek minden lépését ellenőrizze és folyton a sarkukban legyen. Az értelme ennek a rendelkezésnek az, hogy a csendőr általában tájékozva legyen foglalkozásukról és életmódjukról, valamint lakhelyükről. E feladat nem teszi szükségessé, hogy a csendőr az ilyen egyének lakásába éjnek idején behatoljon s ily módon az illető holléte után nyomozást folytasson. Gondolni kell itt arra is, hogy az ellenőrzés e módja a Btk. által oly hathatósan védett házjog megsértésével jár, azt pedig csak olyankor szabad megtenni, ha a csendőr eljárásának törvényessége és megokoltsága vitán felül van. Nem kevésbé megfontolandó, hogy ez a mód az illetőn kívül más egyének éjjeli nyugalmát is megzavarhatja, mások életviszonyaiba való beavatkozást is jelenthet, amit azok indokolatlan zaklatásnak fognak minősíteni. Véleményünk szerint tehát, pusztán általános ellenőrzés szempontjából megejtett ilyen éjtszakai behatolást a csendőrnek kerülnie kell.

A Szut. 363. pont 1. bekezdése szerint az előjegyzett szokásos büntetéseket, gyanus és rendőri felügyelet alatt álló egyéneket a csendőrnek minden szolgálatban ellenőriznie kell. Tekintve, hogy háromféle ellenőrzendő egyénről van szó, kérdés, kell-e a csendőrnek közöttük valamilyen különbséget tennie az ellenőrzés módját illetően?

A szokásos büntetések és a gyanus vagy rendőri felügyelet alatt álló egyének ellenőrzése alatt tulajdonképpen a megfigyelésüket, az állandó szemmel tartásukat kell érteni. Ezt a csendőr négyféleképpen eszközölheti:

1. Szolgálati alkalmával a községi előjáróság tagjaitól vagy más megbízható ismerős egyénektől bizalmasan érdeklődik, hogy a megfigyelendő egyén milyen magatartást tanúsít s hogy nem tapasztaltak-e vele kapcsolatban valamilyen gyanus körülményt vagy jelenséget. Jó, ha az ilyen érdeklődésnél a csendőr nem támaszkodik egyedül a községi előjáróság tagjaira, hanem igyekszik minél több elfogulatlan oldalról tájékozást szerezni, mert több véleményből könnyebb az igazságra következtetni, mint kevesebből.

Az ellenőrzésnek ezt a módját a csendőr rendszerint olyan egyénekkal szemben alkalmazza, akik a megfigyelésre semmi okot nem szolgáltatottak ugyan, de akiknek a megfigyelését az utasítás vagy a hatóság kifejezetten elrendeli. Ilyenek például a feltételes szabadságra bocsátott fegyencek, ha magatartásuk ellen nincs semmi kifogás, vagy például a községben letelepedett idegenek, különösen a letelepedésüket követő első időben.

Az ellenőrzésnek ezt a módját tulajdonképpen nyílt ellenőrzésnek is nevezhetjük, mert arról nemcsak a csendőr tud, hanem mások is. Mindenesetre vigyázni kell arra, hogy az ellenőrzendőt szükségtelenül meg ne hurcol-

juk és jogos érzékenységét meg ne sértsük. Semmi esetre sem szabad az ellenőrzést feltűnően, többek jelenlétében vagy sértő formák között eszközölni. Különösen legyen elővigyázatos a csendőr olyankor, amikor olyan feltételeken szabadságolt fegyencet kell ellenőriznie, akiről a környezete nem tudja, hogy fegyházban volt, vagy hogy mit követett el. Az ilyen egyének magatartása után úgy kell puhatolni, hogy környezetük arról ne szerezzen tudomást, sőt, ha lehet, még annak sem kell az érdeklődés igazi okát megmondani, akitől kérdezősködünk felőle. Szabadlábba helyezett fegyencek sokszor panaszkodnak, hogy a hatósági ellenőrzés miatt sehol sem képesek elhelyezkedni, mert mihelyt valahol állást kaptak, megjelentek ellenőrzés címén a csendőrök, környezetük megtudta, hogy bűntette voltak, a munkaadójuk pedig elbocsátotta őket. Ezért, ha az ilyen egyénnel személyesen kellene érintkezni, az is úgy történjék, hogy senki se szerezzen róla tudomást.

2. Az ellenőrzés második módja az, hogy a csendőr valakit (állandó vagy alkalmi besúgót) egyenesen megbízza azzal, hogy a megfigyelendőt ellenőrizze. Ez a megfigyelés is többnyire csak alkalmi, mert a megfigyelő nincs állandóan a nyomában a megfigyelendőnek, csak alkalmilag kíséri figyelemmel. Ha szükséges, a csendőr a megfigyelőt azzal is megbízhatja, hogy utazzék a megfigyelendő után és kísérje figyelemmel, hogy távolléte alatt hol jár és mit művel. Az ilyen természetű segítségért a megfigyelőt — ha kívánja — díjazni is lehet.

A megfigyelésnek ezt a módját akkor kell alkalmazni, ha a megfigyelendő valamilyen bűncselekménnyel van gyanúsítva, de nem áll még még annyi adat rendelkezésre, hogy ellene eljárni lehetne. Vagyis az ilyen megfigyelés célja elsősorban az adatgyűjtés. A megfigyelő polgári egyénnek természetesen sohasem szabad a megfigyeléssel

szemben fellépnie (ehhez nincs is joga). Ilyen szolgálatokra szomszédok, nők jól alkalmazhatók.

3. A harmadik mód az, hogy az ellenőrzendőt a csendőr személyesen tartja figyelemmel és pedig les útján. Ezt olyannal szemben kell alkalmazni, aki ellen alapos a gyanu, hogy bűncselekményeket szokott elkövetni, akit tehát már csak vagy tetten kell érni, vagy pedig döntő bizonyítékot kell ellene beszerezni. A les miként fogantatására az utasítás részletes rendelkezést ad. Ugyancsak lestem kell tartani, ha olyan egyént kell elfogni, aki nem tartózkodik otthon, de akire nézve gyanu áll fenn, hogy haza szokott járni.

4. Végül a negyedik megfigyelési mód az, hogy az örs az illető megfigyelése végett a nyomozó alosztálytól polgári ruhás csendőröket igényel. Ez többnyire csak már megindított nyomozás folyamán, vagy azt közvetlenül megelőzően válik szükségessé. A polgári ruhás nyomozóknak határozott feladatot kell adni, őket tehát csak akkor szabad igénybevenni, amikor az örs már pontosan tudja, hogy a megfigyelendőt mire nézve kell megfigyelni. Ilyen esetben természetesen szükséges, hogy a megfigyelendő egyén konkrét bűncselekménnyel legyen gyanúsítva s ellene adatoknak is kell rendelkezésre állaniuk. Alapos gyanu nélkül, csupán általános megfigyelés végett, nem célszerű nyomozókat igényelni, mert ilyen megfigyelések során eredményt vagy egyáltalán nem, vagy csak véletlenül érhetnek el. A megfigyelés célja ilyen esetben például a bűntársak kilétének megállapítása, a bűnjelek elrejtési helyének felkutatása, rejtett kikérdezés stb. lehet.

Az elmondottakból látszik, hogy nem lehet pontos szabályt felállítani arra, hogy a csendőr a megfigyelendő egyének egyes csoportjaival szemben az ellenőrzésnek itt felsorolt négyféle módja közül melyiket válassza. Lehet gyanus egyén, akinek a megfigyelésére nyomozókat kell

igényelni és lehet viszont szokásos büntettes, akivel szemben elég az 1. módozat szerint való általános érdeklődés is. Ezt a csendőr érzéke és főleg az fogja megállapítani, hogy a megfigyelendőt mivel és milyen alaposan lehet gyanúsítani.

Bármilyen módon történjék is azonban a megfigyelés, egy főfeltétele van, nevezetesen, hogy arról sem a megfigyeltnek, sem pedig illetéktelen harmadik személynek nem szabad tudomást szereznie. Mihelyt a megfigyelt csak sejti is, hogy az őrs őt figyeli vagy figyelteti, az eredmény máris odavan. Az olyan ellenőrzésnek, hogy a járőr az ellenőrzendőt személyesen felkeresi, nem sok értelme van. Ezzel csak felesleges feltűnést lehet kelteni, de eredményt elérni nem.

57. §. NÉPGYÜLÉS, VÁSÁR, BÚCSÚ, NYILVANOS MULATSÁG ÉS MOZGÓFÉNYKÉPÜZEM ELLENŐRZÉSE.

369.

Egy párt helyi elnöke a magánlakásába összehív 15—20 párttagot. Az így rögtönzött gyűlésen izgató kijelentések hangzanak el. Mi a járőr tennivalója, ha az eset tudomására jut?

A Szut. 369. pontja szerint fel kell oszlatni a be nem jelentett, illetőleg nem engedélyezett népgyűlést. Magánlakásban meghívottak részvételével rögtönzött gyűlés nem esvén a népgyűlés fogalma alá, a Szut. idézett pontja nem

adja meg a csendőrnek a feloszlítás jogát. Ez azonban csak arra az esetre vonatkozik, ha egyéb szabálytalanság nem észlelhető, mint a be nem jelentett gyülekezés és értekezlet. Ha azonban a járőrnek biztos tudomása van arról, hogy ezen a magánlakáson bűncselekményt követnek el a gyülekezés keretében, vagyis pl. izgatás bűncselekménye forog fenn, fellépési joga van a nyomozás megindítása címén. Ebben az esetben tisztázni kell különösen az elhangzott kijelentések pontos szövegét, a felszólalók és jelenlévők nevét, stb. Ha azonban arra, hogy ily bűncselekményeket elkövetnek az összejövétel keretében csak pusztán gyanu van, meg kell elégedni a közigazgatási hatóságnak tett jelentéssel, minden más beavatkozás nélkül.

370.

A Szut. 370. pont utolsó bekezdése szerint idegen illetőségű közismert rovottmultú egyéneket, különösen pedig az ismert vásári tolvajokat, akik megjelenésüket indokolni nem tudják, a vásár területéről való kitiltás végett a községi előljáróságához elő kell vezetni. Milyen jogszabály jogosítja fel a községi előljáróságot az ilyen egyének kitiltására a vásár területéről? Ha a kitiltott egyén nem hajlandó a vásár területét elhagyni, vagy ha oda a kitiltás ellenére visszatér, joga van-e a csendőrnek őt elővezetni?

A vásárok rendészeti kérdéseit miniszteri rendeletek és törvényhatósági szabályrendeletek rendezik, sőt nézetünk szerint a vásártartási joggal felruházott községek is alkothatnak — legalább kiegészítő — vásári rendtartást.

A vásár területe külön rendészeti szabályok alá esik, erről a területről tehát kétségkívül kitilthatók s ha oda visszatérnek, eltávolíthatók az olyan személyek, akik azért, mert idegen illetőségű, közismert rovottmultúak vagy közismert vásári tolvajok, vagy pedig olyan gyanus egyének, akik a vásáron megjelenésüket indokolni nem tudják, a közbiztonságra és a vásárterület rendjére közvetlenül veszélyesek.

Az 1886:XXII. t.-c. 21. §. g) pontja szerint a községi előljáróság maga kezeli a mezei, a tűz- és a közrendészetet, amiből kétségtelen, hogy a községi előljáróságot minden olyan helységben, ahol főszolgabíró nincsen, közrendészeti hatóságnak kell tekinteni. Semmi törvényes akadálya nincsen tehát annak, hogy a községi előljáróság az említett egyéneket a vásár területéről kitiltsa; arra is felhívhatja őket, hogy a község területét nyomban hagyják el. Ehhez nincs szükség írásbeli határozatra, hanem a rendelkezést rövid úton — szóval — is ki lehet adni. Meg kell azonban jegyezni, hogy ez a kitiltás nem azonos a Kbtk. 70. §-ában megjelölt kitiltással, hanem csak alkalmi hatóság: rendészeti intézkedés, amelynek megszegése a Kbtk. 78. §-ába ütköző kihágás.

A Szut. 370. pontjában megjelölt egyének rendszerint olyanok, akik a toloncsabályzat (9389/1885. B. M. rend.) szerint toloncolás alá eshetnek. Az ilyen egyéneket e. rendelet 2. §. b) pontjának értelemszerű alkalmazása mellett a hatóságnak (községi előljáróságnak) jogában áll felszólítani, hogy a községet hagyják el s toloncolás alá csak akkor esnek, ha e felszólításnak nem engedelmesskednek.

Az utóbbi esetben az ilyen egyént a csendőr a Szut. 312. pont 20. vagy 23. alpontja alapján elfoghatja és a főszolgabíróhoz kísérheti, aki a toloncsabályzat 13. §-a alapján elrendelheti az eltoloncolását, sőt őt a Kbtk. 70.

§-ának joghatályával a község vagy az egész járás területéről is kitilthatja.

Eltételezve egyes törvényeknek jobbra mellékbüntetésszerű rendelkezéseitől, továbbá a külföldiekre és a háború esetére vonatkozó különleges jogszabályoktól, a közigazgatási kitiltás általában állandó közigazgatási (rendőri) gyakorlaton alapul. E gyakorlat szerint minden olyan személy, aki ellen a toloncsabályzat alapján eltoloncolás volna kimondható (akár kimondotta azt a bíróság, akár nem), kitiltható olyan község területéről, amely nem az illetőségi helye, de ilyen kitiltást csak a toloncolás hatóság mondhat ki. A községi előljáróság által alkalmazott kitiltás — mint említettük — nem ilyen természetű, hanem csak alkalmoszerű rendelkezés, gyakorlati eltávolítás a vásár területéről és csak addig hatályos, amíg a vásár tart.

Ámbár azok a rendszabályok, amelyek kifejezetten csak a m. kir. rendőrségre vonatkoznak, a községi előljáróságra mint kiegészítő rendőri hatóságra teljes terjedelmükben nem alkalmazhatók, mégis a nagyjában azonos feladatkör révén általában zsinórmértékül szolgálhatnak a községi előljáróság, mint rendőri hatóság számára is olyankor, amikor a rendfenntartás tekintetében reá háruló feladatok nagyjában azonosak a rendőrségi hatóságok feladatkörével. A m. kir. rendőrségnek ilyen, ú. n. diszkrécionárius hatáskörét a 39.820/1921. B. M. rendelet 38. §-a a következőképpen írja körül: „A rendőrséget (helyesebben: a rendőrhatóságot) megillető jogosítványok közül a legjelentősebb az, amely a tételes jogban nem szabályozott kérdésekben ad lehetőséget a rendőrségnek saját megítélésétől függő elhatározásra és rendelkezésre. Ez a rendőrség diszkrécionárius joga, amelynek csak a fennálló jogszabályok ellenkező rendelkezései és a rendőri hatáskör általános keretei szabnak határt. A köznyu-

galmat, a közrendet vagy a közbiztonságot közvetlenül fenyegető veszedelmek sokféleségét előre meghatározni nem lehet. Ezek épügy nyilatkozhatnak tömegjelenségekben, a közrend egészének megbontására irányuló törekvésekben, mint egyes emberek cselekvésében vagy mulasztásában. Ha a rendőrség megfigyelő szolgálata alapján ilyen veszélyt felismer, megelőzésére mindent megtehet, ami a jogszabályokkal nem ellenkezik. Halaszthatatlan sürgősség esetében ez kötelessége is. A rendelkezések állhatnak az illetékes rendőrhatóságnak saját területére szóló s ott a helyi viszonyokhoz és szokásokhoz képest közzétett rendeleteiben, amelyekkel az emberi élet, a testi épség és a vagyon vagy általában a köznyugalom megóvása érdekében valamit eltilt, meghagy vagy szabályoz, állhatnak továbbá egyes személyekhez intézett felhívásokban, kötelezésekben s egyes esetekre vonatkozó intézkedésekben is. Ilyen intézkedésre halaszthatatlan szükség esetén a helyszínén szolgálatban eljáró rendőri közeg is jogosult mindaddig, amíg az intézkedést a rendőrhatóság feje vagy tagja át nem veszi.”

Ismételjük, hogy a m. kir. rendőrségre vonatkozó jogszabályok a községi előljáróságokra mint rendőri hatóságokra nem alkalmazhatók ugyan teljes terjedelmükben, de az analógia (hasonlóság) alapján zsinórmértékül szolgálhatnak a községi előljáróság számára is. Nem fér kétség ahhoz, hogy olyan intézkedést, amelynek megtételére a fenti rendelet sürgős szükség esetében a rendőri közeget is felhatalmazza, a községi előljáróság, mint rendőri hatóság szintén megtehet.

A fentiekől eltekintve, a kérdést miniszteri rendeletek is szabályozzák. A 161.565/1927. B. M. rendelet elrendelte, hogy a vásári csalókat, szélhámosokat és tovajokat a közbiztonsági szervek fokozottan ellenőrizzék és velük szemben a legcsekélyebb visszaélés esetében azonnal szí-

gorúan járjanak el. A 257.000/1928. B. M. rendelet 6. §-a szerint pedig a községeknek különös gondot kell fordítaniok arra, hogy kóborcigányok vagy más kóborló csoportok a vásároknak még a közelébe se jussanak. Önként értendő, hogy e rendelkezések magukban foglalják a felhatalmazást is minden olyan intézkedés megtételére, amelyek az elrendeltek végrehajtásához szükségesek.

Országos vagy hetivásár alkalmával a vásárjog gyakorlójának megbízottja azzal a kéressel fordul a járőr-höz, hogy egyeseket a helypénz megfizetésére kényszerítsen; egyes árusok ugyanis a helypénz megfizetésére haladékot kértek addig, amíg valamit eladnak. Mi a járőr tennivalója ebben az esetben?

Minthogy nincs szó a helypénzfizetés rosszhiszemű megtagadásáról, a járőr beavatkozására nincs ok. Külön eldöntendő kérdés egyébként az is, hogy olyan esetben, amikor a helypénzt minden megokolás nélkül megtagadják, mily magatartást tanúsítson a járőr, ha panaszt tesz nek nála. A vásárjogból eredő helypénzszedés joga ugyanis nem közjogi, hanem magánjogi jogosítvány, s ha a község szedi is, ebből a szempontból oly megítélés alá esik, mint bármely magánügy. A csendőr tehát mindaddig, amíg rendzavarás nem történik, ne avatkozzék bele a dologba.

372.

Milyen közegészségügyi óvintézkedések megtételét kell a járőrnek ellenőriznie a Szut. 372. pontja értelmében a mozgófénykép-üzemekben?

Minden mozgófénykép-üzemhez szükséges elsősorban a belügyminiszter mutatványi engedélye, a kijelölt helyiség használatára jogosító helyhatósági (községi) és játsszási (főszolgabírói) engedély. Az elsőfokú közigazgatási hatóságnak, illetőleg a helyi hatóságnak engedélye tartalmaz olyan kikötést is, amely a közegészségügy érdekeit van hivatva védeni. Elsősorban tehát e kikötést kell a csendőrnek ismernie, hogy megfelelő ellenőrzést fejtheszen ki. Általában a helyiség tisztántartása, szellőztetése a fő egészségügyi követelmény, járványveszedelem idején pedig azoknak a különleges intézkedéseknek keresztülvitele, amelyeket az illetékes hatóságok járványok keletkezésének és terjedésének meggátlása végett elrendelnek.

A mozgókép-színház engedélyese a nézőtéren elhelyezett ülőhelyek számát pótszékekkel szaporítja s így módon megszükiti a padsorok közt lévő útvonalakat s ezáltal a kijáratok felé megnehezíti a közlekedést. Jogában áll-e a járőrnek az ilyen eljárás megszüntetését követelni? Mi a járőr tennivalója, ha az engedélyes a járőr felszólításának nem tesz eleget?

Kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki az ülőhelyek gyarapításával mozgófénykép-üzemét engedély nélkül kiterjeszti.

Mint ahogy a csendőrnek jogában áll kihágások elkövetését megakadályozni, törvényszerű az a felhívás, hogy az ülőhelyek szaporítását szüntessék meg, s az engedély nélkül létesített ülőhelyekről az ott helyet foglalókat távozásra kérjék fel. Ha az engedélyes a felhívásnak nem tesz eleget, leghelyesebb, ha a járőr a továbbiakat az illetékes közigazgatási hatóságra bizza, mert nem maradna számára más, mint intézkedésének karhatalommal ér-

vényt szerezni. Mint ahogy a csendőr ilyen fellépése esetleg botrány kitörésével jár (a jegyet megfizetők zúgolódni kezdenek, s ellenszenvük a járőr felé irányul), sőt tetteges ellenállásnak is ki lehet téve, lehetőleg kerülni kell az ilyen eshetőségeket, azért az engedélyeshez is úgy kell intézi a felszólítást, hogy a közönség erről ne tudjon. Feljelentésében a járőr természetesen írja le a kihágás megszüntetésére irányuló tevékenységét, s az engedélyes rosszhiszemű magatartását. A kihágást elbíráló közigazgatási hatóságnak módjában van az ilyen eljárástól az engedélyes kedvét elvenni.

59. §. KÜLFÖLDIEK ELLENŐRZÉSE.

377.

Kell-e a járőrnek bizalmi egyének közreműködését igénybe vennie ama felhívás teljesítésében, hogy egy külföldi személyt ellenőrizzen?

A Szut.-nak a külföldiek ellenőrzésére vonatkozó rendelkezései (376—378. p.) bizalmi egyének alkalmazását nem kívánják meg, s ilyeneket alkalmazni nem is kell. A Szut. megszabja, hogy a külföldiek ellenőrzésében feltétlenül kerülni kell minden zaklatásszerű eljárást, már pedig bizalmi egyének alkalmazása csak bonyolódottabbá tenné az ellenőrzés munkáját, s például bizalmi egyénnel a külföldi lakására való felvonulás már zaklatásszerű lenne.

Bizalmi egyének alkalmazására egyébként nincs is

semmiféle szükség, mert az egész eljárás a csendőrség személyes megfigyelőképességén és helyes érzéken alap szik, s lényegében véve a közigazgatási hatóság belső bizalmas értesítése a cél.

378.

A Szut. 310. pontjának f) alpontja szerint azt a külföldit, aki jelentkező kötelezettségeinek nem tett eleget vagy az ország területén engedelem nélkül tartózkodik, elő kell vezetni. A Szut. eme rendelkezése, tekintet nélkül a Szut. 59. §-ában foglaltakra, feltétlenül végrehajtandó-e, avagy mily módon kell összhangba hozni a Szut. két külön helyén tárgyalt két rendelkezést?

A Szut. 59. §-ában foglaltak a külföldiek ellenőrzésével kapcsolatban a csendőrt a legmesszebbmenő udvariaságra kötelezik és megtiltanak minden oly magatartást, amely fölösleges zaklatás látszatát kelthetné. E rendelkezés szerint tehát a csendőr általában nem helyezkedhetik egyenesen a szabályok rideg álláspontjára, mert előbb meg kell győződnie, hogy rosszhiszeműséggel vagy az állam belső rendjére és biztonságára veszélyesnek látszó esettel áll-e szemben.

Az idegenek ellenőrzése kényes kérdés, tapintatos, józan ítélőképességet és belátást igényel. Ez természetes is, mert hiszen olyan államnak, amelynek közegei az idegenek mellének folyton szabályokat szegezzenek és folyton ezekért a szabályokért való felelősséget firtatnák, le kellene mondani az idegenforgalomról. Az idegenforgalom zavartalansága pedig minden államnak érdeke. Emellett a fontos érdek mellett azonban semmiféle állam

sem hagyhatja figyelmen kívül azt a másik ugyancsak elsőrendű fontosságú érdekét, hogy nem kívánatos idegen elemek belopakodásával vagy beözönlésével saját állami rendje és biztonsága veszedelembbe ne jusson.

Ezt a két közérdeket kell összhangzásba hoznia a csendőrnek, amikor a Szut. idézett rendelkezéseit végrehajtja. A jó csendőr tudni fogja, hogy a szabályok nem önmagukért vannak, hanem fontos közérdek védelmét szolgálják s a holt betűbe a végrehajtás szelleme és módja önt életet. A jó csendőr tudni fogja, mikor helytelen a holt szabály lélektelen végrehajtása s miként kell abba a megvédendő közérdek mérlegelésével a gyakorlati élet követelményeinek megfelelő szellemet lehelni. Szó sincs természetesen arról, hogy a csendőr szabályokat megsértsen vagy elhanyagoljon. Csak arról van szó, hogy ezeket a szabályokat úgy hajtsa végre, hogy ebből ne keletkezzék megokolt sérelem.

Ha tehát például a csendőr az itt tartózkodó külföldi egyénnel kapcsolatban szabálytalanságot észlel, mint aminő a bejelentő kötelezettség elmulasztása, fontolóra kell venni azt, hogy a külföldi megbízható egyén-e, aki a szabályoknak csak tájékozatlanságból vagy kényelemszeretéből jóhiszeműen nem tett eleget. Az ilyen külföldi udvarias figyelmeztetésre úgyszólván hajlandó eleget tenni a szabályoknak, ellene tehát kényszerítő és zaklató rendszabály alkalmazása fölösleges. A csendőr ily esetben megelégedhetik azzal, ha az elkövetett szabálysértést feljelentés tárgyává teszi, minden más rendszabálytól pedig eláll.

60. §. VADÁSZAT ÉS HALÁSZAT ELLENÖRZÉSE.

379.

Hová kell feljelentést tenni olyan vadászati kihágás miatt, amely egyúttal jövedéki kihágást is képez?

Az 1883. évi XX. t.-c. a vadásatról összefügg az 5007—1924. P. M. 1924. számú és a vadászjegyek és fegyverigazolványokról szóló körrendelettel. E törvényben és e rendeletben találjuk felsorolva a vadászattal kapcsolatosan elkövethető kihágásokat. Az idézett törvény 26—32. §-ai tárgyalják a szoros értelemben vett vadászati kihágásokat, míg az idézett körrendelet (14—924. Cs. K.) 22. §-ában található az ú. n. vadászatjövedéki kihágások tényálladékanak meghatározásai. A körrendelet 23. §-ában körvonalazott esetben az adócsalás vétsége is elkövethető a vadászattal kapcsolatosan.

Egyes örsök a vadászati kihágásokról szóló feljelentéseiket kizárólag az I. fokú rendőrhatósághoz intézik, nem tévén különbséget a szoros értelemben vett vadászati és a vadászatjövedéki kihágás között. Ez az eljárás nemcsak téves és célszerűtlen, hanem az állam pénzügyi érdekeit is sértheti.

Az 5007/1924. P. M. körrendelet 24. §-a szabályozza a hatáskör kérdését a rendelet 22. §-ában felsorolt vadászati jövedéki kihágásokra nézve. Az első bekezdés kimondja, hogy a 22. §-ban felsoroltak közvetlenül a község előljárósága útján a pénzügyigazgatósághoz jelentendők fel. Az ott felsorolt esetekről szerkesztett feljelentést tehát nem az I. fokú rendőrhatósághoz kell beterjeszteni, hanem az elkövetési helyre illetékes pénzügy-

igazgatósághoz. A rendelet 24. §-ának betartása azért is helyes és célszerűbb, mert a feljelentő csendőrzőr tagjai a kiszabott bírságból való részesedéshez gyorsabban hozzájuthatnak; a nem illetékes hatósághoz való feljelentés esetén keletkező iratvándorlás az ügyet elhúzza.

Ki kell emelnünk a rendelet 22. §-a 3. bekezdésének rendelkezését, hogy oly esetben, ha a vadászó személy a vadászat ellenőrzésére hivatottak (21. §.) felhívásának fegyvere alkalmazásával, esetleg azzal való fenyegetés mellett állt ellent, avagy ezen egyénnel szemben a Btk. más rendelkezéseibe ütköző cselekményt követett el (veszélyes fenyegetés, testi sértés, hatósági közeg elleni erőszak stb.), úgy a nyomozó járőr a pénzügyigazgatósághoz vadászati jövedéki kihágás címén tett feljelentésen kívül az illetékes járásbíróshoz, vagy kir. ügyészséghez külön teszi meg feljelentését (tényvázlatát) az elkövetett cselekményekért, miként a Szut. 460. pontja előírja.

Ha a vadászó személy a rendelet 22. §. c) és d) pontjaiban felsorolt kihágások valamelyikét elkövette s azért már egy ízben büntetve volt s a büntetőhatározat keltétől számított 3 éven belül a c) és d) pontban felsorolt cselekmények valamelyikét újból elkövette, úgy adócsalást követ el s az 1920. évi XXXII. t.-c.-be ütköző és államkincstár megkárosítására irányuló büntettért, vagy vétségért lesz megbüntetve. Ezen esetben is azonban a feljelentést az illetékes pénzügyigazgatósághoz kell megtenni (fenti rendelet 24. §. 2. bekezdése), amely aztán a bírság kiszabása után az örs feljelentésére az 1920. évi XXXII. t.-c., illetve 1924. évi IV. t.-c. alapján kibocsátott 600—1927. P. M. rendelet 149. és 150. 7. rendelkezéseihez képest az ügyet további eljárásra a pénzügyigazgatóság székhelye szerint illetékes kir. ügyészséghez teszi át, miután e büntettek s vétségekre is a kir. törvényszék az illetékes bíróság.

Fentiekén kívül már most azok a szoros értelemben vett vadászati kihágások is, melyeket továbbra is az I. fokú rendőrhatósághoz kell feljelenteni, az 1883. évi XX. t.-c. 26—32. §-aiban vannak felsorolva. Ezek a vadászati kihágás oly esetei, midőn az azt elkövetett vadászó egyén vadászjeggyel bírt, vagyis a vadászó személy cselekménye nem esik az 5007—1924. évi P. M. körrendelet 22. §. c) al-pontja alá.

Miután a törvény 26—32. §-ai felsorolják ezen eseteket, itt nem ismételjük.

A szorosabb értelemben vett vadászati kihágás a vadászati üzem biztonságát és zavartalanságát, egyszóval a vadászati jog sérthetlenségét, valamint a közérdek szempontjából felállított rendészeti szabályokat védi, míg a vadászjövedéki kihágásnál a védett jogérdek a kincstár pénzügyi érdeke. Gyakorlati szempontból ennek az a jelentősége van, hogy látszólag egy és ugyanazon cselekményen sokszor két különböző kihágási tényálladék létesül, tehát a csendőrnek két különböző kihágás miatt kell feljelentést tennie.

Az örs tagjainak tudomása van arról, hogy egy vadásznak, akit vadászjegy nélkül vadászaton értek, van fegyvertartó engedélye és vadászjegye is. Feljelenthető-e ez a vadász kihágásért s ha igen, mily jogszabály alapján?

A vadász az 5007. P. M. 1924. sz. r. 22. §-ának a) pontjába ütköző vadászjövedéki kihágást követte el, mert a csendőr felhívására vadászjegyét felmutatni nem tudta, bár vadászjegye van. Súlyosabb természetű a kihágás, ha a vadászatot a csendőr felhívására abba nem hagyja s még súlyosabb, ha vadászjegye az illetőnek egyáltalában nincsen.

A csendőr köteles mindenkit, aki lövéfegyverrel vagy

lőháton, kutyával, stb. vadászik, a vadászjegy felmutatására felszólítani. Ezt a Szut. 379. pontjának 1. bekezdése így rendeli.

Annak nincsen jelentősége, hogy a csendőr tudja, hogy az illetőnek egyébként van vadászjegye. Ha ezt nem tudná, akkor kötelessége lenne ebben a kérdésben is nyomozni, mert amint említettük, ily esetben más, súlyosabb természetű kihágásról is szó van.

A Szut. 379. pont 4. bekezdése azt rendeli, hogy a vadászoktól őrizetbe vett lőfegyvereket a közigazgatási hatósághoz kell beszolgáltatni. Hogy tegyen eleget a csendőr ennek a rendelkezésnek akkor, ha idegen örskörletben nyomoz s a közigazgatási hatóság székhelyére nem kell bemennie. Jogosult-e a járőr az őrizetbe vett fegyver beszolgáltatása végett a közigazgatási hatóság székhelyére utazni, illetve a fegyvert személyesen köteles-e beszolgáltatni? Meg van-e ilyen esetben engedve, hogy a csendőr a saját puskája mellett még az őrizetbe vett fegyvert is vigye?

A Szut. 202. pont 1. bekezdésének utolsó mondata azt rendeli, hogy szolgálatban álló csendőrnek olyan tárgyat, amely a járőrtáskában vagy a hátiböröndben el nem fér, a bűnjelek kivételével, vinnie nem szabad.

Ezzel a rendelkezéssel az utasítás annak a visszás helyzetnek akarta végét vetni, amelyet azelőtt meglehetősen gyakran lehetett tapasztalni, hogy t. i. szolgálatban álló, jobban mondva szolgálattelag felszerelt járőrök és csendőrök a legkülönbözőbb csomagokat cipelték, amivel nemcsak a maguk és a szolgálat tekintélyének ártottak, de szolgálati fellépésüket is megnehezítették, mert a csomag a csendőr kezét elfoglalja, őt szolgálati ténykedésben és esetleg fegyverének gyors használatában is aka-

dályozza. Nem mindegy, hogy a csendőr miként jelenik meg a nyilvánosság előtt, különösen, ha szolgálatban van. Amikor a csendőr egyes szolgálatokat bevásárlási alkalomnak tekint, nem gondolja meg, hogy a felszereléshez nem tartozó tárgyak vagy csomagok hurcolása fegyelmetlenség látszatát kelti, katonaszemnek meg egyenesen komikus látvány.

Kivételt kellett azonban az utasításnak tennie a bűnjelkelekkel. A Szut. 446. pont 1. bekezdése azt mondja, hogy az őrizetbe vett bűnjelkeket a feljelentéssel vagy tényvázlattal együtt rendszerint az illetékes bírósághoz vagy hatóságához kell beszoigáltatni, olyan bűnjelkeket azonban, amelyeknek azonnali elszállítása nehézségbe ütközik, az illetékes községi előljáróságnak kell megőrzés végett átadni. A csendőr tehát néha nem kerülheti el, hogy egyes bűnjelkeket a nyomozás színhelyétől (ha az például a határban van) a község előljáróságához beszállítson. Ha nagyobb terjedelmű vagy mennyiségű bűnjelről van szó és ha rendelkezésre áll olyan polgári egyén, aki azt az előljárósághoz beszállítja, azt kell igénybe venni, ha azonban segítség nincsen, a járőrnek kell azokat bevinnie. Főleg ilyen esetekre vonatkozik a 202. pont 1. bekezdésének az a kitétele, hogy: „a bűnjelke kivételével“.

„Azonnali elszállítása“ rendszerint annak a bűnjelnek ütközik nehézségbe, amelyet a csendőr a járőrtáskájában nem tud magával vinni. Általános szabálynak kell tehát tekinteni, hogy minden olyan bűnjelket, amely a járőrtáskában el nem fér, megőrzés végett a község előljáróságának kell átadni. Lehetnek persze kivételek is: így például, ha különösen fontos bűnjelkekről, főleg olyanokról van szó, amelyek bizonyító, könnyen elmosódó jelek vagy elváltozások vannak és nem bizonyos, hogy azok a községi előljáróságnak rendszerint nem nagyon gondos őrizete alatt nem fognak-e változást szenvedni (vérnyom, hajszál,

ujjlenyomat, stb.). Ilyen esetben a csendőr a bűnjelket akkor is maga fogja beszállítani, ha nagyobb terjedelmű, nehogy az megőrzés vagy szállítás közben a bizonyító erejét elveszítse.

Ha lehetséges, legjobb a bűnjelkeket mindjárt a helyszínén becsomagolni és az illetékes bíróság vagy hatóság címére való postáraadás végett a községi előljáróságnak átadni. A bűnjelket az eljárás folyamán az előljáróságnak ügyis be kell majd szállítania, mindegy tehát, hogy ezt a csendőr jelenlétében vagy később teszi-e meg.

Hasonlóképpen kell eljárni az őrizetbe vett lőfegyverekkel is. A Szut. 379. pont 4. bekezdésében foglalt az a rendelkezés, hogy az őrizetbe vett lőfegyvert a közigazgatási hatóságnak kell beszoigáltatni, nem azt jelenti, hogy a csendőrnek azzal személyesen kell a közigazgatási hatóság székhelyére utaznia, hanem, hogy azt „közvetlenül“ oda kell beszállítania, vagyis a helyszínén be kell csomagolnia, esetleg csak címkével ellátva a közigazgatási hatóság címére postára kell adnia vagy adatnia. Lőfegyvert a csendőrnek személyesen csak a Szut. 450. pont 5. bekezdésének esetében, vagyis akkor kell a bírósághoz vagy hatóságához beszállítania, ha azt nem lehet kiűriteni s ezért töltött állapotban kell átadni. Az ilyen bűnjelket azonban először az örsre kell bevinni, az örsparancsnok gondoskodik azután arról, hogy azt egy csendőr a bírósághoz vagy hatóságához személyesen továbbítsa. Ez, ha csak lehetséges, ne történjék szolgálati felszereléssel.

Kit kell orvvadásznak tekinteni a Szut. 379. pontja értelmében? Minden esetben őrizetbe kell-e venni a vadászfegyvert orvvadászat esetén?

A vadászati törvény szerint kell megállapítani az orv-

vadászat jogi fogalmát. Eszerint kétféle orvvadászat van: egyszerű és minősített. *Egyszerű orvvadászatot* követ el az, aki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérelőnek engedelmé nélkül vadászik, vagyis az 1883:XX. t.-c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágás tényálladékát megvalósítja.

Tulajdonoson itt az önálló vadászterületek vadászati üzemet gyakorló tulajdonosait, haszonbérelőn pedig nem az ingatlan haszonbérelőjét, hanem a vadászati jog haszonbérelőjét kell érteni. Az egyszerű orvvadászat tehát lényegében véve az, hogy a tettes a vadászatot oly területen űzi, amelyen a vadak kizárólagos elsajátítására vonatkozó jog másé, s ezt engedelem nélkül teszi. Idegen, tilos vadászterület lehet a tettesre a saját tulajdonában lévő ingatlan is. Ez az eset akkor fordul elő, ha a tulajdonos ingatlana oly vadászterület, amely nem lévén önálló vadászterület, a községi vadászterület része, amikor tehát az ingatlanra vonatkozó vadászati jog gyakorlása a községi vadászterület haszonbérelőjét illeti meg.

Egyszerű orvvadászat tényállása megvalósul akkor is, ha a tettes átlépi a jogosítottól kapott engedelem kereteit. Például a jogosított csak meghatározott számú vad lelövését engedte meg, a tettes pedig ennél többet lőtt le. A többletre nézve a tettes terhére egyszerű orvvadászat esete forog fenn.

A tettes az orvvadászatot saját ingatlanán felül saját vadászterületén is elkövetheti. Például a tettes az ingatlant, mint önálló vadászterületet, azzal a megszorítással kapja bérbe, hogy csak szárnyas vadat szabad vadásznia, azonban szőrmés vadra is vadászik.

Az egyszerű orvvadászat fontos ismertetőjele az is, hogy a vadászat fogalmát kimerítse. A vadászat fogalmához a lőfegyverrel való vadászaton kívül a kézzel való elfogás és a bottal agyonverés is tartozik. Az a körül-

mény, hogy a vadász a vadászterület határainak nem ismerése miatt lépett idegen területre, a kihágás fennvagy fenn nem forgásának kérdését nem érinti.

Orvvadászat tárgya csak gazdátlan, uratlan állapotban lévő vad lehet. Nincs szó orvvadászat kihágásáról akkor, ha az orvvadászatot vadaskertben követik el, mert a vadaskertben lévő vad nem uratlan jószág.

Az 1883:XX. t.-c. 27. §-a a *minősített orvvadászat* tényálladékát a következőkben határozza meg: Ha az orvvadászat éjjel, vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadászt álcázva, avagy másként felismerhetetlenné téve találják, vagy ha nevét eltagadja, avagy a tettenérőt álnévvel félre akarja vezetni, avagy azt veszedelmesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy egyéb erőszakot használ, az orvvadászt pénzbüntetéssel kell sújtani: kihágás miatt. (Ha a felsorolt cselekmények a Btk. értelmében is büntetendő cselekmények, a bűnvádi eljárást külön meg kell indítani.)

A minősített orvvadászat alapcselekménye tehát az egyszerű orvvadászat, amely a törvény meghatározta valamelyik kellék fennforgásával súlyosabb beszámítás alá eső vadászati kihágássá, minősített orvvadászattá minősül. A minősítő kellékek közül éjjel a teljes sötétség beállásával kezdődő és ennek megszűnésével végződő idő, ami természetszerűleg évszakonként különböző. A kerített hely fogalmát itt szorososan kell értelmezni, vagyis olyan kerített helyet kell itt érteni, ahová behatolni csak a kerítés átmászásával vagy megrongálásával, vagy bizonyos akadály legyőzésével lehet (pl. csukott ajtó kinyitásával). Tiltott eszközön kell érteni: tör, háló, hurok, lép használata és tűzokoknak ölmos esőben behajtása, agyonverése. Tiltott eszközök használata egyébként nem büntetendő, vagyis a vadászatra jogosult saját területén

ezekkel az eszközökkel is élhet, kivéve természetesen a tilalmi időt. Álcázott állapotban vadászik az, aki magát álöltözetben teszi felismerhetetlenné, például a férfi női ruhát vesz fel, vagy az úriember juhászbojtnak öltözik, stb.

Vadászati kihágás esetében a kihágásban bíráskodó hatóság szabad mérlegelésének tárgya a kihágás elkövetésére szolgáló fegyver elkobzása. Nem is tekintve azt, hogy a Szut. 379. pontja a csendőrnek kötelességévé teszi orvvadászat gyanúja esetén a lőfegyver őrizetbevételét, ilyen rendelkezés hiányában is feltétlenül helyesen járna el a csendőr a fegyver őrizetbevételével, mert ezzel a hatóság eljárásának sikerét biztosítja. A gyanúsítottat nem éri jogsérelem, mert ha az elkobzást nem mondják ki, a fegyvert visszakapja. (Az elkobzást rendszerint csak akkor mellőzik, ha a gyanúsított a kihágást nem rosszhiszeműen követte el, s az elkobzással neki okozott kár az elkövetett cselekmény súlyával nincs arányban.)

380.

Hogyan kell értelmezni a Szut. 380. pontjának ama kitételét, amely szerint a vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékeivel kapcsolatban elkövetett egyéb kihágások eseteiben a lőfegyvert csak akkor kell őrizetbe venni, ha közbiztonsági szempontból szükségesnek mutatkozik.

A Szut. 379. pontjában fel vannak sorolva azok a kihágások, amelyek esetében a vadászfegyvert őrizetbe kell venni, tekintet nélkül arra, hogy a közbiztonság

szempontjából ez szükséges-e vagy sem. Ezek olyan esetek, amikor a vadállomány kímélése érdekében kell megfosztani a vadászó eszközöktől azokat (pl. orvvadászokat, tiltott időben vadászókat), akik tovább folytathatnák a vadállomány meg nem engedett pusztítását, ha a vadászfegyver náluk maradna, akiktől tehát a fegyvert vadászati érdekből kell elvenni. A Szut. 380. pontja olyan kihágásokra vonatkozólag intézkedik, amelyek esetében nem kell attól tartani, hogy az, akit vadászati jövedéki kihágáson ér a járőr, a nála hagyott fegyverrel meg nem engedett módon fog vadászni, akitől tehát tisztán vadászati érdekekből a fegyvert elvenni nem szükséges. Ellenben ilyen kihágás esetében is őrizetbe kell venni a lőfegyvert, ha pl. a járőrnek adatok vannak a birtokában arra vonatkozólag, hogy az illető egy haragosának az életére tör, valamely titkos fegyveres alakulatnak tagja, akinél a fegyver állambiztonsági szempontból aggályos. Ha tehát a lőfegyver nála marad, azzal a vadászati kihágások körén kívül eső bűncselekményt követhet el.

61. §. VASÚT- ÉS HAJÓÁLLOMÁSON, VALAMINT FÜRDŐHELYEN TELJESÍTETT SZOLGÁLAT.

383.

Milyen természetű szolgáltatnak kell tekinteni a vasút-üzyeleti szolgáltatot, hogyan kell ez után a szolgáltat után a szolgálati órákat felszámítani?

Ha valamelyik örs állomáshelyén állandó vasút-üzyeleti szolgáltatot kell tartani s ha az ilyen örs tagjai

közül egyesek egész hónapon át csak vasútügyeleti, vagy felváltva vasútügyeleti és állandó helyi szolgálatot teljesítenek, de külszolgálatot nem végeznek, akkor a szolgálati órák beosztása és számítása a Szut. 255. pontjának a 3. bekezdése szerint történik. Ha azonban külszolgálatot is végeznek s csak alkalmilag — egy-két napon át — teljesítenek vasútügyeleti szolgálatot, akkor a vasútügyeleti szolgálatban töltött időt a szolgálati órák számítása tekintetében a Szut. 284. pont *d*) alpontja szerint kell elbírálni. Ahol állandó vasútügyeleti szolgálatot az örsnek nem kell tartania, hanem csak esetenként rendel ki az örsparancsnok vasútügyeleti járőröket, az ilyen vasútügyeleti szolgálat után a szolgálati órákat a Szut. 284. pont *a*) alpontja szerint kell felszámítani.

384.

Fürdőhelyen a hajóállomási személyzet azzal a kéressel fordul a fürdőügyeleti járőröz, hogy a hajóhídról a közönséget távolítsa el, mert a ki- és a beszállást, valamint a felszállók jegyeinek ellenőrzését akadályozza. Köteles-e a csendőr a hajóállomási személyzet e felkérésének eleget tenni, ha a hajóhídon tartózkodás a közönségnek nincs tiltva?

A hajóállomásokra kirendelt karhatalomnak (tehát a csendőrnek is) a kötelességeit a 18.866/1921. számú belügyminiszteri rendelet szabályozza. E rendelet szerint az álló hajón és a kikötőhídon csakis az ott szolgálatot teljesítő hatósági és vállalati alkalmazottaknak, valamint a hajózást ellenőrző hatóságok személyeinek (közégeinek) szabad tartózkodniuk. Az elutazni kívánó közönségnek és

kísérőinek, valamint az érkezőkre várakozóknak a kikötőhídon kívül, a parton kell elhelyezkedniük úgy, hogy a kiszálló utasokat az eltávozásban ne akadályozzák. Beszállani csak a kiszállók eltávozása, valamint az áruk ki- és berakása után, a hajószemélyzet felhívására szabad. Ha a hajó nem képes több utast felvenni, a visszamaradt utasokat az álló hajóról és a kikötőhídról el kell távolítani. A rendelet 7. §-a szerint a karhatalomként kirendelt csendőr köteles a hajózási személyzetnek a hajóforgalom biztonsága érdekében hozzá intézett felhívását (felkérését) teljesíteni.

Mind hajó-, mind vasútügyeleti szolgálatnál szem előtt kell tartani, hogy a forgalom biztonsága és zavarlatansága érdekében szükséges intézkedéseket (tehát pl. a közönségnek olyan helyről való távoltartását is, ahol számára a tartózkodás nincsen megengedve), nem a vasút- vagy hajóügyeleti csendőrnek, hanem a vasúti, illetve a hajózási személyzetnek kell végeznie. Helytelen, ha a csendőr maga tartja vissza a közönséget az ilyen helyekre lépéstől vagy az ott tartózkodástól, mert ez elvonja a csendőrt a maga feladatától, a figyelmet eltereli, felesleges szóváltásokba keveri, stb. A csendőr csak a vasúti, illetve hajózási személyzet felkérésére és csak ott lépjen közbe, ahol arra szükség van azért, mert a közönség a vasúti, illetve hajózási közeg felszólításának nem engedelmeskedik vagy éppen ellenszegül.

Igaz, hogy a fentebb hivatkozott 18.866/1921. számú rendelet a hajóhidakon való meg nem engedett tartózkodást nem nyilvánítja kihágássá, e címen tehát feljelentést tenni és eljárást indítani nem lehet, de ez a körülmény a csendőrnek a rendeletben előírt támogatási kötelességét nem befolyásolja. Ha valaki a csendőr felhívásának sem engedelmeskedik, az illetőt karhatalmi úton (erőszak alkalmazásával) kell eltávolítani. (Ha valaki ugyanezt a

cselekményt vasútállomáson követi el, a Kbt. 112. §-ába ütköző kihágás miatt feljelenthető.)

Az ilyen fellépés, különösen hajóállomásokon, a csendőr részéről fokozott tapintattal történjék, különösen, ha fürdő- vagy kiránduló közönségről van szó. Az erőszakos vagy éppen durva fellépést kerülni kell, mert ez a csendőrt a közönség előtt ellenszenvessé teszi. Ilyen erőszakra nincs is szükség, mert a közönség a csendőr felhívásának rendszerint engedelmeskedik, de különben is: jobb közönséggel többre megy a csendőr, ha udvarias, mintha feleslegesen vagy túlzottan erélyeskedik, mert ez — nemcsak itt, hanem mindenütt — dacosságot szokott kiváltani, ami aztán a helyzet szükségtelen elmérgesedésére vezet.

IX. NYOMOZÓ SZOLGALAT.